

עין משפט
נר מצוה

כא. לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

מסורת הש"ס

(א) [לעיל טו. פסחים ו, א].
 (ב) פסחים ד. ב"מ ק"א;
 (ג) ויבנה ג. ויש"ן, ד. גיטין;
 (ד) וי"ט מ"ט יבמות
 (ה) מ"ג ד"ה ס"ס וכו' מה
 שהניחו בקושטא, ו' [לעיל
 ד"א, ד. א. א. א.] (ו) [לכא נתייהב ר"ש,
 ח. ג' דברים ו, א. ט.] וינשא
 [א. א. א.] א"כ א"כ א"כ א"כ
 דבשכירות כ"ל [ו' א. א. א.]
 (ז) וי"ט מוספות ב"ב פ"א.
 ד"ה האו"ב י"ט א"ת, ו'
 (ח) וי"ט מוס' מנח"י י"ט ד"ה
 מנ"ן, ט. [ו' א. א. א.] מוספות
 גיטין ט. ד"ה כ"ב, ט.
 (ט) [ב"ב פ"א, ע"ג].

משכירין להם כספים. ולא גזרינן אטו מכירה דאי נמי אמי לדי מכירה לא עבר דלאורייתא דמי כתיב לא תמן להם חן וחינה"י ב"א"י כתיב דחשיב חנייה ומיהו מכירה לכתמילה לא דגזרינן משום מכירה דארץ ישראל: **אבל לא** וחוזה לארץ. דמרחק וליכא למיגזר מכירה דהמס אטו מכירה דא"י: **מוכרין כספים ומשכירין שדות.** אבל מכירה לשדות לא כיון דאיכא תרמי גזרינן: טעמא דרבי יוסי מפרש בגמ' אף במקום שאמרו להשכיר. כמים לא לבית דירה אמרו אלא לאשתמושי זהו צ"ל ומיננא: **מפני שנקראם על שמו.** והוראה שמתמנין בשבת אומר שהבגדים שלוחין של ישראל הן: **גבי חוצה הדר הוא.** ולא חוצה גבית הלך ליכא אפקעתא דתמי צינת' דרך ביאתך' אלמא למי שנכנס ויזיל לתוכה אזהר רחמנא: **היא גופא גזירה.** שכירות אטו מכירה: והא שכירות שדות דסוריא דגזירה לגזירה היא. דקס"ד משום שכירות דא"י איסור: **שמים כיבוש.** וכמכירה דסוריא איכא איסורא צו כמים צין שדות הלך שכירות שדות דסוריא לאו גזירה היא משום שכירות דא"י אלא משום מכירות שדות דלאו גזירה היא אלא איסורא דלאורייתא ומיהו לא אחמור זה רבנן למיגזר שכירות דנתיב אטו מכירה: אבל שדות איכא תרסי גזרו. שכירות אטו מכירה: **וזכור' בו' שדות דא"י** כהו תרסי גזרו זהו רבנן. דמשכירין ולא מוכרין משום מכירה דא"י: **רבי יוסי ואומר ב"א"י משכירין להם כספים.** ולא גזרינן אטו מכירה: אבל שדות דאיכא במכירתן תרמי לאיסור גזרינן שכירות אטו מכירה: ה"ג קסבר כיבוש יחיד לאו שמים כיבוש. הלכך ליכא איסורא דמכירת כספים: **שדות דא"י כהו תרסי גזרו זהו רבנן.** מכירתן דסוריא אטו מכירה דא"י: **וניחוש דלמא אויל האי ישראל.** דשית ליה לזבוני לחד עובד כוכבים ומזבין להאי יחיד: **ואויל.** האי עובד כוכבים ומזבין לה לתרמי פלגי לתרי ומעכב השלישית לעלמו אפי"ה שמונה: **מפקדין גרסינן:** אלפני דלפני בו' כלומר לכולי האי לא חיישינן: וסתמא

תורה אור השלם

1. ולא תביא חובתה אל ביתך ודחית חרם במזוה שקץ תשקצו ותעב ותעבבו בו חרם הוא: דברים ז ו ז
 2. לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל וראת פאלהדין אני ודוד: ויקרא יז יד

גליון הש"ס

גב' א"ש הלכה ב"י יוסי. ע"י לעיל דף י"ט ע"ה מוס' ד"ה פשיטא:

הגהות הב"ח

(א) תוספות ד"ה הא אמר וכו' הלא בשכירות גופא אע"ג דליכא תרמי דבשכירות ליכא משום חנייה בקרקע חו"ל כ"מ שם דה"ה קס"ד וכו' מ"ט א"כ ליימור. כ"ב וכו' מוס' פקדושי דף טו ע"ה ד"ה והא וי"ט נתן' ממת' ממת' דכ"ה ע"ה:

מוסף רש"י

לא לבית דירה אמרו. אף במקום שאמרו להשכיר לא לבית דירה חמור אלא להעמיד בו בטהרה ועלם ולא שירות הוא זה (פסחים ו. ו. ג' ע"ג). מזהרה חובת הדר הוא. דלרש"י (מנחות ד. א.) ביתך, דרך ביאתך, למי שנכנס ויזיל לה זה הדר זה (ב"ב פ"א, ע"ג) לפי שהיא משמרתו (פסחים ו. ד. ג' ע"ג). גזירה לגזירה. ה' לאמרינן כדילי' הש"ס שאין חזרין גזירה לגזירה, מהאי קרא נפקא ושמרתם את משמרתו, עשו משמרת כלומר גזירה למשמרתו לגזירתו, ולא משמרת למשמרת, שלא ישו גזירה לגזירה (ביצה ב. ב.). כיבוש יחיד. דדוד, שלא היו כל ישראל יחד שדות כדכתיב וישע עשו כולם וכשנה לזרן כל ישראל קרס חוקה, אבל דוד לא כה אלא לגזרו (גיטין ח. ח.).

הא אמר רב משרשיא מוזהרה חובת הדר היא. פירושו וא"כ אין לגזור זהו שכירות אטו מכירה דמכירה לא מפקע לה ממוזהרה אבל בשדות דמכירה מפקע להו ממעשר ויש מפרשים דאמאי אפי' למ"ד אין קנין לעובד כוכבים ב"א"י להפקיע מיד מעשר כסוף השולט (גיטין דף נו. ו) ושם ד"ה אמר) דמ"מ חשונה הפקעה מה שהיא עתה צד עובד כוכבים והוא זורעה שאינו מפרש ממנה מעשר נמלא שאין מקיימין צוה השדה מזהרה המלויה זה אבל בית אין כאן הפקעה מפני שאין הבית עכמו חייב כיון שאין ישראל דר בתוכו ולא נהירא דא"כ מאי קאמרי בסמוך לרבי יוסי שדה דלית ביה תרמי גזרו רבנן שכירות אטו מכירה הלא בשכירות גופא (א) איכא תרמי דבשכירות גופא איכא הפקעה ממעשר שלא יעשר העובד כוכבים מאותה תצוה ועוד קשיא לשון הפקעה משמע שפקיע החיוב לגמרי מן הקרקע וכלן אין הפקעה גמורה כיון דל"ן קנין שהרי גם עתה שהו צד העובד כוכבים אם ירע זה ישראל תמכ"ד לעשר לך נראה לפרש דאמאי (ב) כמ"ד יש קנין וכשמכרה לעובד כוכבים הוא מפקיעה ממנו ממעשר שאפילו ירע ישראל לא יתחייב דמעשר אבל בית דלמי אינו מפקיע מן המוזהרה דלפי לא ימכרו לעובד כוכבים אלא שלא יזור זו ישראל אין כלן חיוב מוזהרה מן המורה דאפילו אם שכרה יאקף על ג' אחר ודר בתוכה דלפי קיימא לן דהא אמרינן פרק התכלת (מנחות דף מד. ושם ד"ה ט"ה) השוכר בית בתו"ל כל ל' יום פטורה מן המוזהרה מכאן ואילן חייבת ב"א"י חייבת מיד מכל מקום אין חיוב זה מן המורה דמלאורייתא פטורה לעולם דכתיב ביתך ולא של אחרים ואף על ג' דלרש"י ביתך דלפני דלפי דלפי רבנן דרבי יוסי כתיב איכא תרמי דלפי רבנן לאו שמים כיבוש יחיד לאו שמים כיבוש ואינו א"י מכירה בתים דאיכא אלא חרד ושכירות שדות אע"ג דאיכא תרמי לאו גזרו רבנן ולא גזרו אלא מכירת שדות בסוריא בלבד: ובחו"ל מוכרין לתן אלו ואלו אמרו רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי בשלשה בני אדם ולאחריה דאמרו רבנן וזויל היאך ישראל ומזבין לחד עובד כוכבים ואויל היאך ומזבין לה לתרי (א) אמר אב"י (ב) אלפני מפקדין אלפני דלפני לאו מפקדין: מכלל דאיכא דוכתא דלא מוגרי וסתמא

קו א מ"י פ"י מהלכת עובדת כוכבים ה"ב סמוך לאין מה ש"ש י"ד סימון קנה ספק ח: קו ב מ"י פ"א הלכה ד טור ש"ע ע"ה ספק י"ג
 קח ג מ"י פ"א מהלכת מוזהרה הל"ה סמוך עשין כג טור ש"ע י"ד סימון קנה ספק ח: קח ד מ"י פ"א מהלכת מרומות הל"ב וע"ש
 קי ה ו ז מ"י פ"י מהלכת עובדת כוכבים הל"ג סמוך לאין מה טור ש"ע י"ד סי' קנה ספק ט:

רבינו חננאל

צריך לוומר שדות: [גמ'] גזרי שכירות אטו מכירה ואמרו מאי עילוייה דשדות מן הביתם אילימא משום דאית בשדות תרמי איסורי חרד דיבת להו תיבה בקרקע וחרד דקא מפקעת להו מן המעשר בתים נמי הא איכא מוזהרה ופרקי מוזהרה חובת הדר הוא. בסוריא משכירין בתים לעובדי כוכבים אבל לא שדות אויקימא קסבר כיבוש יחיד שמה כיבוש אע"ג דרוד הוא דבשבתו אף ישראל היא שדות דאית בהו [תר'] איסורי כדאמרן גזרי שכירות אטו מכירה בתים דלית בהו אלא משום חנייה בקרקע בלבד לא גזרו שכירות אטו מכירה. בחוזה לארץ מוכרין בתים כו' ר' יוסי ואמר אף בארץ ישראל משכירין להם בתים ובסוריא מוכרין להם בתים ומשכירין שדות ובחוזה לארץ מוכרין אלו ואלו יוסי שדות בא"י דאית בהו תרמי גזרו רבנן שכירות אטו מכירה בתים לא גזרו בהו בשכירות בסוריא קסבר ר' יוסי כיבוש יחיד לאו שמים כיבוש ואינו א"י מכירה בתים דאיכא אלא חרד ושכירות שדות אע"ג דאיכא תרמי לאו גזרו רבנן ולא גזרו אלא מכירת שדות בסוריא בלבד: ובחו"ל מוכרין לתן אלו ואלו אמרו רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי בשלשה בני אדם ולאחריה דאמרו רבנן וזויל היאך ישראל ומזבין לחד עובד כוכבים ואויל היאך ומזבין לה לתרי (א) אמר אב"י (ב) אלפני מפקדין אלפני דלפני לאו מפקדין: מכלל דאיכא דוכתא דלא מוגרי וסתמא

אמאי לא חשיב הא מילתא דהכא דמכירת כמים ושכירות שדות שוות לא"י ובשכירות כמים פלגי התם דקאמרי עפרה עומא כחו"ל והרואה ליכנס לה צטורה יכנס כ"א ואומר ר"י דתני ושייר ואלע"ג דמית תנא למנינא (ב) מ"מ איכא למימר תנא ושייר כדאשכחנא בהרבה מקומות: **ב"ב י"ח.** פ"ה שלא היה שם אורים ותומים וששים רבוא ויותר נראה כמו שפירש הר"ר יצחק מהרש"ט דכל מה שכנס יחיד כגון יחיד זן מנשה אינו א"י אבל קשיא דאי מא"י הוא אין זה קרוי כיבוש יחיד ואם מחו"ל הוא אפי' היו שם ששים רבוא קרוי כיבוש יחיד לכן נראה כל שאין לו רשות לכנס נקרא חו"ל דכל זמן שלא כנס כל א"י לא היה לו רשות לכנס חוזה לארץ והכי איתא בספרי פרשת עקב כשכנס דוד ארס נהרים וארס נובה אמר לו הקב"ה סמוך לפלטין שלך לא כנסת ואתה הולך ומכנס חוזה לארץ שנאמר ואת היבוס יושב ירושלים וגו' (ט) **אלפני דלפני דא** מפקדין. האי סימנא בעלמא הוא כלומר לכולי האי לא חיישינן אלפני דלפני לאו מפקדין: **אלפני מפקדין אלפני דלפני לאו מפקדין:** מכלל דאיכא דוכתא דלא מוגרי וסתמא

אמאי לא חשיב הא מילתא דהכא דמכירת כמים ושכירות שדות שוות לא"י ובשכירות כמים פלגי התם דקאמרי עפרה עומא כחו"ל והרואה ליכנס לה צטורה יכנס כ"א ואומר ר"י דתני ושייר ואלע"ג דמית תנא למנינא (ב) מ"מ איכא למימר תנא ושייר כדאשכחנא בהרבה מקומות: **ב"ב י"ח.** פ"ה שלא היה שם אורים ותומים וששים רבוא ויותר נראה כמו שפירש הר"ר יצחק מהרש"ט דכל מה שכנס יחיד כגון יחיד זן מנשה אינו א"י אבל קשיא דאי מא"י הוא אין זה קרוי כיבוש יחיד ואם מחו"ל הוא אפי' היו שם ששים רבוא קרוי כיבוש יחיד לכן נראה כל שאין לו רשות לכנס נקרא חו"ל דכל זמן שלא כנס כל א"י לא היה לו רשות לכנס חוזה לארץ והכי איתא בספרי פרשת עקב כשכנס דוד ארס נהרים וארס נובה אמר לו הקב"ה סמוך לפלטין שלך לא כנסת ואתה הולך ומכנס חוזה לארץ שנאמר ואת היבוס יושב ירושלים וגו' (ט) **אלפני דלפני דא** מפקדין. האי סימנא בעלמא הוא כלומר לכולי האי לא חיישינן אלפני דלפני לאו מפקדין: **אלפני מפקדין אלפני דלפני לאו מפקדין:** מכלל דאיכא דוכתא דלא מוגרי וסתמא